

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення педагогічної ради
Протокол №__ від «
»__20__ р .

[Назва закладу освіти]

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

«Історія України. 9 клас»

складена на основі модельної навчальної програми «Історія України. 7—9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О. В., Бойко В. І., Василенко Я. Л., Даниленко В. М., Мартинюк О. О., Охредько О. Е., Сирцова О. М., Тарасюк Т. Д.), рекомендованої Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 27.11.2023 № 1449)

Кількість годин на тиждень: 1,5 години

Кількість годин на рік: 52–53 години

Складено вчителем/вчителькою: [ПІБ]

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Нормативно-правова база Робоча навчальна програма з історії України для 9 класу складена на основі модельної навчальної програми «Історія України. 7—9 класи» для закладів загальної середньої освіти, рекомендованої Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 27 листопада 2023 року № 1449). Програма є її розширеним варіантом, адаптованим до умов закладу освіти, без розбивки на конкретні уроки.

2. Загальна характеристика та специфіка курсу

Назва курсу: «Історія України» (9 клас).

Тематика навчального року: Модерна доба історії України.

Хронологічний та змістово-логічний принцип: Курс є продовженням систематичного вивчення історії в закладах загальної середньої освіти. Навчальний матеріал викладається лінійно, за проблемно-тематичним принципом.

Історичний контекст: Проблематику історії України подано у світовому, насамперед європейському, історичному контексті. У курсі послідовно простежується взаємовплив подій світової історії та процесів на українських теренах.

Територіальний підхід: Події, які стосуються історії України, розглядаються з обов'язковим урахуванням територіальної цілісності нашої держави (в кордонах сучасної України).

3. Обсяг навчального часу та академічна свобода вчителя

Тижневе та річне навантаження: 1,5 години на тиждень (загалом 52–53 години на навчальний рік).

Академічна свобода: Учитель/вчителька може самостійно обирати наукові історичні концепції викладання курсу, а також самостійно визначати час для роботи над кожним розділом програми в межах загальної річної кількості годин.

4. Мета та завдання курсу

Освітня мета курсу:

сприяння формуванню в учнів та учениць загальнолюдських цінностей;
розвиток почуття патріотизму й гідності, поваги до власного минулого та минулого інших народів;

виховання поваги до прав і свобод людини, визнання цінності верховенства права;
ознайомлення з процесами формування та розвитку людського суспільства,
взаємовідносин людини із суспільством і природою через осмислення минулого, сучасного та їх взаємозв'язку.

Завдання курсу:

продовжити формувати усвідомлене вивчення історії;
надати необхідний поняттєвий апарат і навички дослідницької діяльності відповідно до вікових особливостей учнів та учениць;
формувати здатність до практичного використання й творчого втілення набутих компетентностей у повсякденному житті суспільства й особистості.

5. Очікувані результати навчання (згідно з Держстандартом) Відповідно до Додатка 17 Державного стандарту базової середньої освіти, очікувані результати навчання в основній частині програми згруповано за трьома обов'язковими групами результатів (ГР):

Група 1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ.

Група 2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту.

Група 3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність і громадянську позицію.

Такий розподіл допомагає вчителю/вчительці ефективно планувати диференційовані завдання та відстежувати динаміку формування ключових і предметних компетентностей учнів та учениць.

6. Методичні підходи та форми організації освітнього процесу Реалізація програми передбачає активне впровадження сучасних освітніх практик і технологій:

- застосування активних та інтерактивних методів навчання;
- гнучке поєднання урочної й позаурочної діяльності з використанням офлайн- та онлайн-засобів навчання, підручника та додаткових матеріалів;
- стимулювання самостійного пошуку інформації учнями та ученицями;
- оптимальне поєднання індивідуальної, парної та групової роботи у класі;
- активне залучення здобувачів освіти до дослідницької, проєктної діяльності, виконання творчих і практичних робіт;
- послідовний розвиток критичного мислення на матеріалах минулого й сучасності.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

9 КЛАС

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
Очікувані результати навчання в таблиці об'єднано у три групи: Група 1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ Група 2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту Група 3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність і громадянську позицію		
ПОВТОРЕННЯ. ВСТУП		
Модерна доба історії України. Періодизація. Хронологічні межі. Взаємозв'язок між історією України та всесвітньою історією. Колоніальне становище українських земель. Формування української нації. Національний рух. Виклики модернізації. Історичні джерела Модерної доби історії України. Концептуальні підходи. Підручник — один з інструментів опрацювання курсу.	Учень/учениця: ГР 1: - називає: хронологічні межі Модерної доби в історії України - показує кордони сучасної України, співвідносить їх із межами розселення українців у ХІХ — на початку ХХ ст. - розв'язує хронологічні задачі, працює з лінією часу ГР 2: - наводить приклади різних видів історичних джерел для вивчення періоду - розуміє та пояснює, що і як вивчатиметься в курсі «історія України Модерної доби», поняття й терміни «модернізація», «урбанізація», «промислова революція», «колоніалізм», «національний рух», «нація» та вміє їх застосовувати - користується підручником для виконання завдань у класі та вдома; аналізує ілюстративне наповнення підручника - встановлює віддаленість і тривалість подій - виокремлює основні підходи до створення історичної періодизації доби - визначає риси/ознаки джерел Модерної доби історії України - характеризує взаємозв'язок між історією України та всесвітньою історією - організовує свою діяльність та ефективну співпрацю в межах	Фронтальна робота: - розповідь та пояснення вчителя/вчительки - бесіда вчителя/вчительки з класом - виконання учнями та ученицями пізнавальних завдань під керівництвом учителя/вчительки - дидактичні та інтерактивні ігри - відвідування музеїв, виставок, археологічних пам'яток та пам'яток культури, тематичних парків, фестивалів реконструкції тощо (упродовж навчального року) Індивідуальна робота: - робота з ілюстративним наповненням підручника та іншим медіапродуктом (відео-, фото- та аудіоматеріали) - виконання завдань із використанням статичної та інтерактивної лінії часу - розв'язання хронологічних задач - поповнення словникового запасу новими поняттями й термінами за допомогою різноманітних вправ і завдань Групова робота: - знайомство учнів та учениць з особливостями будови підручника

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
	навчальних груп і навчальних проєктів	- робота з навчальним текстом, додатками; інтерактивні вправи - ознайомлення з алгоритмами підготовки навчальних проєктів (повідомлення, презентації, представлення результатів мінідосліджень тощо) - робота з додатковими джерелами: підготовка повідомлень/презентацій за темою на вибір («Видатні дослідники й дослідниці історії України Модерної доби») Диференціація: - робота з лінією часу та різними видами історичних джерел (текстові, фото) <i>Практична робота. Узагальнення і контроль за розділом.</i>

Розділ І. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII — у першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний устрій. Самодержавство. Чиновницька й поліційна сваволя. Бюрократизація. Місце України у війнах Російської імперії з Французькою та Османською імперіями. Територіальні зміни. Ліквідація Задунайської Січі. Азовське козацьке військо, Чорноморське/Кубанське козацьке військо. Соціальний та етнічний склад населення. Повсякденне життя. Стосунки в сім'ї. Становище жінки. Система освіти. Сільське господарство. Аграрні відносини. Кріпацтво. Дворянські маєтки. Соціальні протести. Міста та містобудування. Класицизм. Початок промислового перевороту. Поширення ринкових відносин. Торгівля і чумацький промисел. Зміни в	Учень/учениця: ГР 1: - називає дати публікації «Енеїди», «Історії Русів», «Кобзаря», діяльності Кирило-Мефодіївського братства, ліквідації греко-католицької церкви на Правобережжі, відкриття Харківського й Київського університетів; визначає хронологічні межі війн Російської імперії з Французькою та Османською імперіями; час існування Задунайської Січі, Чорноморського/Кубанського козацького війська, першого етапу українського національного відродження, початку промислового перевороту, Польського національного повстання - позначає на карті основні адміністративні одиниці, події на теренах України, пов'язані з війнами Російської імперії, Польським національним повстанням тощо	Фронтальна робота: - розповідь та пояснення вчителя/вчительки - фронтальна бесіда вчителя/вчительки з класом - виконання учнями та ученицями пізнавальних завдань, інтерактивних вправ, проведення дидактичних ігор - колективні обговорення (дискусія) за темами: «Чи відповідав адміністративний устрій українських земель у складі Російської імперії історико-географічним регіонам України?», «Що зумовило відмінності в розвитку Півдня України?», «Що дало поштовх українському національному відродженню?», «Чому
---	--	--

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
розвитку Півдня України. Одеса. Національне відродження. Основні етапи. Романтизм. «Енеїда». Заходи українського дворянства щодо відновлення автономії України. «Історія Русів». Слобожанське відродження. Відкриття Харківського університету. Формування українського професійного театру. Зародження української науки. Етнографічні та історичні дослідження. Українська література, музика, образотворче мистецтво. Масток Тарнавських (Качанівка). Тарас Шевченко. «Кобзар». Кирило-Мефодіївське братство. Масонські ложі. Декабристський рух в Україні. Листопадове повстання/Польське національне повстання 1830—1831 рр. Посилення процесів зростання на Правобережжі. «Теорія офіційної народності». Відкриття Київського університету. Ліквідація греко-католицької церкви на Правобережжі. Інвентарна реформа.	ГР 2: • наводить приклади залежності господарської діяльності від географічних і кліматичних умов; мистецьких творів авторства Івана Сошенка, Василя Штернберга, Василя Тропініна, Дмитра Левицького, Володимира Боровиковського, Івана Мартоса • розповідає про українські ополченські полки в російській армії та населення українських земель на боці імператора Наполеона I в легіоні Яна Домбровського; становище жінки в українському суспільстві кінця XVIII — першої половини XIX ст. • описує соціальний та етнічний склад населення, сімейне й повсякденне життя населення українських міст і сіл кінця XVIII — першої половини XIX ст.; систему освіти • пояснює особливості адміністративно-територіального устрою українських земель у складі Російської імперії, господарського життя та поширення ринкових відносин на Півдні України • впізнає пам'ятки української культури кінця XVIII — першої половини XIX ст.; визначає мистецькі стилі • пояснює особливості чумацького промислу, розвитку Півдня України; зміст першого етапу національного відродження; наслідки Польського національного повстання 1830—1831 рр. для українських земель • співвідносить адміністративний устрій українських земель у складі Російської імперії з історико-географічними регіонами України • розуміє, пояснює та застосовує поняття й терміни: «губернія», «повіт», «самодержавство», «воєнні поселення», «промисловий переворот», «чумаки», «дворянський масток», «єврейські містечка (штетли)», «порто-франко», «автономісти», «романтизм», «класицизм», «масони», «зростання», «професійний	Тарас Шевченко став символом українського національного руху?» • виконання письмових робіт (написання коротких есе) • перегляд тематичних навчальних, документальних фільмів і відеоматеріалів, презентацій Індивідуальна робота: • виконання вправ на визначення причин, приводу, змісту, результатів і наслідків історичної події, явища або процесу • розрізнення фактів і суджень у запропонованому тексті/уривку з історичного джерела • виконання вправ із добору інформації за заданими критеріями за допомогою визначених пошукових систем • визначення ключових історичних пам'яток, складання їхнього опису за зображенням, визначення стилю • самостійне складання завдань: система запитань, кросворди • поповнення словникового запасу відповідними поняттями й термінами (термінологічні диктанти) • складання хронологічних, синхроністичних таблиць, змістових таблиць, ментальних карт, «асоціативних кушів», структурно-логічних схем тощо Групова робота: • виконання дидактичних вправ з орієнтування в історичному часі та просторі, опанування нових понять і термінів

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
	театр», «національне відродження», «декабристи» - дає характеристику історичним персоналіям (Іван Котляревський, Тарас Шевченко, Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш, Петро Гулак-Артемівський, Василь Каразін, Григорій Квітка-Основ'яненко, Євген Гребінка, Микола Гоголь, Михайло Максимович, Михайло Остроградський, Йосип Витвицький) - встановлює передумови, причини та наслідки національного відродження першої половини XIX ст. - характеризує діяльність Кирило-Мефодіївського братства та ідеї всеслов'янської республіки-федерації - виявляє регіональні особливості розвитку українських земель наприкінці XVIII — у першій половині XIX ст. - аналізує зміст програмових документів декабристів та Кирило-Мефодіївського братства щодо бачення майбутнього українських земель - визначає місце України у війнах Російської імперії з Французькою і Османською імперіями - формулює історичне значення діяльності Кирило-Мефодіївського братства на державотворчі процеси України ГР 3: - висловлює власну думку щодо тези, що Тарас Шевченко став символом українського національного руху	- спільне виконання завдань у межах дослідницької діяльності (робота з текстовими й візуальними джерелами, хронологічними та синхроністичними таблицями, контурними картами) - робота з додатковими джерелами: підготовка повідомлень/презентацій за темою (на вибір): «Українці у війнах Російської імперії першої половини XIX ст.», «Початок українського національного відродження», «Промисловий переворот на українських землях», «Українське село першої половини XIX ст. Повсякденне життя», «Стосунки в сім'ї, становище жінки-кріпачки», «Чумацький промисел», «Місто Броди — центр торгівлі на західноукраїнських землях», «Михайло Щепкін та Карло Соленик: становлення професійного театру» тощо - добір експонатів для віртуального музею «Українське село (місто) першої половини XIX ст.» - укладання екскурсійного/туристичного маршруту: «Одеса», «Качанівка» тощо - мінідослідження «Програмові документи декабристів», «Кирило-Мефодіївське братство», «Листопадове повстання та його наслідки для України», «Евеліна (Єва) Ганська, Софія Потоцька, Олександра Браницька — відомі жінки першої половини XIX ст.»,

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
		«Вікентій Беретті — архітектор класицизму» Диференціація: • вправи різного рівня складності з визначення історичної постаті, аналізу історичного джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел на задану тему • розрізнення фактів і суджень у запропонованому науково-популярному тексті • створення повідомлення для соціальної мережі на обрану історичну тематику • створення образу (словесного, візуального) обраної історичної події, явища • вправи для роботи з історичною (контурною) картою <i>Практична робота. Узагальнення і контроль за розділом.</i>
Розділ II. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII — у першій половині XIX ст.		
Адміністративно-територіальний устрій земель. Соціальний і національний склад населення. Міжнаціональні відносини. Політика уряду. Аграрні відносини. Панщина. Соціальні протести. Повсякденне життя. Стосунки в сім'ї. Становище жінки. Система освіти. Міста і міське життя. Національні громади (громадське й культурне життя). Торгівля. Початок промислового перевороту. Початок національного відродження. Роль греко-католицької церкви. Будителі (наукова і громадська діяльність). Розвиток системи освіти. Дискусія щодо абетки	Учень/учениця: ГР 1: • називає дати виходу «Русалки Дністрової», «Зорі Галицької», діяльності Головної руської ради, скасування панщини; визначає хронологічні межі діяльності «Руської трійці», подій «Весни народів» на західноукраїнських землях • позначає на карті основні адміністративні одиниці українських земель у складі Австрійської імперії ГР 2: • наводить приклади змін в українському суспільстві, зумовлених початком національного відродження та впливом «Весни	Фронтальна робота: • пояснення вчителя/вчительки • бесіда вчителя/вчительки з класом • виконання учнями та ученицями дидактичних і пізнавальних завдань, інтерактивних вправ • колективні обговорення (дискусія) за темами: «Греко-католицька церква та українське національне відродження», «Революційний зміст “Русалки Дністрової”», «Здобутки “Весни народів” на західноукраїнських землях», «Спільне й

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
(кирилиця чи латиниця). Товариство галицьких греко-католицьких священників. «Руська трійця». «Русалка Дністровая». «Весна народів» на західноукраїнських землях. Головна руська рада. «Зоря Галицька». Перший досвід українців у парламентській діяльності. Скасування панщини.	народів», та неперервності в історії суспільства, пояснює цю взаємодію - розкриває зміст діяльності «Руської трійці» та першої політичної організації українців — Головної руської ради та її національної програми - описує соціальний та етнічний склад населення, сімейне й повсякденне життя населення міст і сіл Галичини кінця XVIII — першої половини XIX ст., систему освіти, перший досвід парламентської діяльності українських депутатів, аграрні зміни на українських землях - вирізняє відмінності адміністративно-територіального устрою західноукраїнських земель; регіональну специфіку повсякденного сільського і міського життя; пояснює імперський характер цього поділу, революційний зміст «Русалки Дністрової» - пояснює на прикладах відмінності національного відродження на західноукраїнських землях; особливості адміністративно-територіального устрою західноукраїнських земель у складі Австрійської імперії, господарського життя та поширення ринкових відносин - наголошує на ролі греко-католицького духовенства в житті західноукраїнського суспільства, особливостях українського руху на Закарпатті та Буковині - розуміє, пояснює та застосовує поняття й терміни: «будителі», «холерні бунти», «Весна народів» - дає характеристику історичним персоналіям (Андрій Бачинський, Іван Могильницький, Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький, Лук'ян Кобилиця, Олександр Духнович, Михайло Вербицький, Лука Долинський) - встановлює передумови, причини та наслідки національного відродження на українських землях у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII — у першій половині XIX ст.	відмінне в розвитку Східної Галичини, Північної Буковини та Закарпаття» - виконання письмових робіт (узагальнення матеріалу, написання коротких есе) - перегляд тематичних навчальних та документальних фільмів і відеоматеріалів, презентацій, розвідок Індивідуальна робота: - виконання вправ на визначення причин, приводу, результатів і наслідків історичної події, явища або процесу - розрізнення фактів і суджень у запропонованому тексті/уривку з історичного джерела - добір інформації за заданими критеріями за допомогою визначених алгоритмів або пошукових систем для виконання практичних робіт, підготовки презентацій - наведення прикладів ключових історичних пам'яток, складання їхнього опису за зображенням - формулювання тестових завдань, окремих запитань, опитувальників тощо - застосування нових понять і термінів для підготовки усних виступів - складання хронологічних таблиць, ментальних карт, «асоціативних кушів» тощо Групова робота: - виконання дидактичних вправ з орієнтування в історичному часі та просторі

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
	- виявляє спільне й відмінне в розвитку Східної Галичини, Північної Буковини та Закарпаття ГР 3: - оцінює здобутки «Весни народів» на західноукраїнських землях - висловлює власну думку щодо ролі греко-католицької церкви в національному відродженні першої половини XIX ст. на українських землях у складі Австрійської імперії	- виконання завдань у межах дослідницької діяльності (робота з текстовими й візуальними джерелами, хронологічними та синхроністичними таблицями, контурними картами) - робота з додатковими джерелами: підготовка повідомлень/презентацій за темою (на вибір): «Село і місто Галичини початку XIX ст.: повсякденне життя», «Руська трійця», «Будителі Закарпаття» тощо - добір експонатів для віртуального музею «“Весна народів” на західноукраїнських землях» - укладання галереї діячів початку українського національного відродження на західноукраїнських землях (зображення, короткий зміст діяльності) - порівняльне мінідослідження «“Руська трійця” і Кирило-Мефодіївське братство», «“Русалка Дністровая” і “Кобзар”» тощо Диференціація: - підготовка інтерактивних робочих листів - створення образу (словесного, візуального) обраної історичної події, явища - вправи для роботи з історичною (контурною) картою різного рівня складності з проявами історичного мислення <i>Практична робота. Узагальнення і контроль за розділом.</i>

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
Розділ III. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.		
Східна (Кримська) війна 1853—1856 рр. Українці у війні. Реформи 60—70-х рр. XIX ст. Село на шляху модернізації. Залізничне будівництво. Урбанізація. Індустріалізація окремих регіонів. Роль іноземного капіталу. Зміни в соціальній структурі населення. Українські підприємці. Становлення української інтелігенції. Зміни в поглядах на становище жінки. Меценатство. Зміна вигляду міст. Розбудова міської інфраструктури: вокзали, криті ринки, театри, заклади освіти та охорони здоров'я, парки, водогони, електрифікація, транспорт (потяги, трамваї), телеграф, телефон. Модернізація системи освіти. Новоросійський (Одеський) університет. Розбудова закладів технічного профілю. Жіноча освіта. Розвиток наукових досліджень. Українські вчені й винахідники. Хлопомани та початок громадівського руху. Журнал «Основа». Київська громада. Недільні школи. Переклад українською Святого Письма. Польське повстання 1863—1864 рр. і його наслідки для поляків та українців. Валувський циркуляр. Південно-Західний відділ Російського товариства. Емський указ. Стара Київська громада. Журнали «Громада» і «Киевская старина». Театр корифеїв. Молоді громади. «Братство (братерство) тарасівців». Загальна українська безпартійна організація. Кримськотатарське національне відродження. Антиєврейські погроми. Українська література та мистецтво. Реалізм. Нові види мистецтва (фотографія і кінематограф). Церковне	Учень/учениця: ГР 1: - називає дати виходу журналів «Основа», «Громада», видання Валувського циркуляра та Емського указу, заснування Театру корифеїв; визначає хронологічні межі: Кримської війни, реформ 60—70-х рр. XIX ст., громадівського руху, Польського повстання (січневого), діяльності Південно-Західного відділу Російського географічного товариства - позначає на карті події Кримської війни на теренах України, першу залізницю, регіони виробництва цукру, регіони, що зазнали швидкої індустріалізації ГР 2: - називає лідерів громадівського руху, кримськотатарського відродження - описує основні напрями діяльності хлопоманів, громадівців, Південно-Західного відділу Російського географічного товариства, «Братства (братерства) тарасівців» - з'ясовує та пояснює сутність реформ 60—70-х рр. XIX ст. та їхній вплив на долю українських міст і сіл - описує зміни в соціальній структурі населення та поглядах на становище жінки, процес становлення української інтелігенції; зміни вигляду міст - розповідає про модернізацію системи освіти, жіночу освіту, розвиток науки та мистецтва, діяльність Театру корифеїв, меценатство - виокремлює основні політичні та соціально-економічні зміни періоду; теми і сюжети творчості Миколи Пимоненка, Сергія Васильківського, Миколи Мурашка та інших - пояснює переваги ринкової економіки та важливість чесної конкуренції для розвитку суспільства на основі аналізу економічних процесів другої половини XIX ст.; причини антиєврейських погромів	Фронтальна робота: - розповідь та пояснення вчителя/вчительки - бесіда вчителя/вчительки з класом - одночасне виконання учнями та ученицями пізнавальних завдань - колективні обговорення (дискусія) за темами: «Український вимір Кримської війни», «Реформи 60—70-х рр. XIX ст. і доля українського селянства», «Громадівський рух та урядові заборони», «Особливості індустріалізації окремих регіонів українських земель», «Зміни в повсякденному житті під впливом процесів модернізації» - виконання письмових робіт (написання коротких есе) - дидактичні та інтерактивні ігри - перегляд навчальних, документальних фільмів, тематичних передач, презентацій, 3D-моделей Індивідуальна робота: - виконання вправ на визначення причин, приводу, результатів і наслідків історичної події, явища або процесу - розрізнення фактів і суджень у запропонованому тексті/уривку з історичного джерела; визначення за історичними джерелами періоду, епохи - підготовка короткого повідомлення на задану вчителем/вчителькою тему

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
життя. Секуляризація світського життя.	1881—1884 рр.; наслідки Польського повстання 1863—1864 рр. для поляків та українців - розпізнає та визначає належність культурно-історичних пам'яток до мистецького стилю - розуміє, пояснює та застосовує поняття й терміни: «Київська козачина», «земство», «тимчасовозобов'язані селяни», «хлопомани», «громадівці», «страйк», «емансипація», «меценат», «реалізм», «секуляризація», «погром» - дає характеристику історичним персоналіям (Володимир Антонович, Михайло Драгоманов, Олександр Кониський, Борис Грінченко, Микола Міхновський, Євген Чикаленко, Ісмаїл Гаспринський, Микола Бекетов, Ілля Мечников, Іван Пулюй та інші) - характеризує громадсько-політичне та культурне життя єврейського населення, кримськотатарського національного відродження - аналізує зміст і характеризує основні ідеї громадського руху щодо бачення подальшої долі України - визначає та характеризує наслідки реформ 60—70-х рр. XIX ст., Валуєвського циркуляра та Емського указу щодо розвитку українського руху - порівнює причини й наслідки селянської реформи 1861 р. та аграрної реформи в Австрійській імперії - формулює історичну роль громадського руху; причини початку кримськотатарського відродження, політизації українського руху ГР 3: - висловлює власну думку щодо еволюції поглядів українських діячів щодо подальшої долі України	- наведення прикладів ключових історичних пам'яток, складання їхнього опису за зображенням - поповнення словникового запасу відповідними поняттями й термінами шляхом опрацювання науково-популярних текстів, тематичних передач, документальних фільмів - складання хронологічних таблиць, ментальних карт, «асоціативних кушів», кросвордів тощо - оцінювання якості виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку Групова робота: - взаємодія учнів та учениць під час роботи з історичними джерелами або добору джерел для опису історичних подій, явищ і процесів - вправа на визначення моральних пріоритетів та формування демократичних цінностей - робота з додатковими джерелами: підготовка повідомлень/презентацій про видатних постатей періоду - добір експонатів для віртуального музею (на вибір): «Кримська війна та Україна», «Цукрова промисловість України XIX ст.», «Українські меценати (на прикладі родин Терещенків, Ханенків та інших)», «Український театр і його видатні представники: Марко Кропивницький, брати Тобілевичі (Іван Карпенко-Карий, Микола Садовський, Панас Саксаганський), Михайло Старицький, Марія

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
		Заньковецька», «Реалізм українського мистецтва та літератури», «Українські вчені й винахідники другої половини XIX ст.», «Євреї на українських землях у другій половині XIX ст.» тощо • порівняльне мінідослідження «Селянська реформа 1861 р. та аграрна реформа в Австрійській імперії 1848—1851 рр.» Диференціація: • вправи різного рівня складності з визначення історичної постаті, аналізу історичного джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел на задану тему • розрізнення фактів і суджень у запропонованому науково-популярному тексті • створення повідомлення для соціальної мережі на обрану історичну тематику • створення образу (словесного, візуального) обраної історичної події • вправи для роботи з історичною (контурною) картою, порівняння інформації з різних карт, визначення її повноти та достовірності • створення рекламного продукту на основі історичного краєзнавчого матеріалу <i>Практична робота. Узагальнення і контроль за розділом.</i>
Розділ IV. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.		
Модернізаційні процеси. Зміни у становищі селянства. Боротьба за сервітути.	Учень/учениця: ГР 1:	Фронтальна робота:

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
«Верховинська акція». Залізничне будівництво. Нафтова промисловість Дрогобиччини. Зародження кооперативного руху. Трудова еміграція. Зміни в повсякденному житті села й міста. Зародження феміністичного руху. Розбудова системи освіти. Львівський і Чернівецький університети. Українські гімназії. Конституційні реформи. Перетворення Австрійської імперії на Австро-Угорську. Українсько-польське суперництво в Галичині. Національно-політичні й культурні течії в українському русі: русофіли (москвофіли) і народовці, суперництво між ними. «Руська бесіда». Товариство «Просвіта». Налагодження контактів Київської громади з галицькими народовцями. Зародження ідеї «соборної України». Радикальний рух у Галичині. Народовська політика «нової ери». Українське представництво в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні. Наукове товариство імені Тараса Шевченка. Розгортання українознавчих наукових досліджень. Утворення українських політичних партій, розбудова організацій культурно-освітнього й військово-спортивного спрямування. Перетворення Галичини на «Український П'ємонт». Українська література та мистецтво. Регіональні особливості. Вплив європейських культурних центрів.	- позначає на карті українські землі, які входили до складу Австро-Угорщини, напрямки трудової еміграції українців, промислові, культурні та релігійні центри ГР 2: - називає дати: утворення Австро-Угорщини, початок діяльності Галицького сейму, утворення товариства «Просвіта», відкриття Чернівецького університету, заснування Товариства імені Тараса Шевченка, Русько-української радикальної партії, Української національно-демократичної партії - виокремлює основні політичні та соціально-економічні зміни, регіональні особливості, що зумовлені процесами модернізації - описує зміни в повсякденному житті села й міста; протиборство москвофілів і народовців; зародження українського феміністичного руху в Галичині - з'ясовує та пояснює суть політики «нової ери», процесу перетворення Галичини на «Український П'ємонт»; негативні й позитивні наслідки трудової еміграції - вказує на особливості боротьби між українським і польським рухами в Галичині, відносин українського руху з єврейським - описує напрями діяльності народовців, москвофілів, радикалів, перших українських політичних партій у Галичині, товариства «Просвіта», Товариства імені Тараса Шевченка; українського представництва в Галицькому сеймі та австрійському парламенті у Відні - пояснює поширення кооперативів, появу масової трудової еміграції; визначає та описує напрямки трудової еміграції українців, роль і місце українських регіонів у господарському житті Австро-Угорської імперії - розуміє, пояснює та застосовує поняття й терміни: «народовці», «нова ера», «радикали», «русофіли», «москвофіли», «український П'ємонт», «трудова еміграція»,	- розповідь та пояснення вчителя/вчительки, бесіда з класом - виконання пізнавальних завдань, інтерактивних вправ - колективні обговорення (дискусія) за темами: «Які наслідки для західноукраїнських земель мало залізничне будівництво?», «Чи вирішувала трудова еміграція соціально-економічні проблеми західноукраїнських земель?», «Як народовці й москвофіли домогалися підтримки населення?» - виконання письмових робіт (написання коротких есе) - перегляд тематичних, документальних навчальних фільмів і відеоматеріалів, тематичних передач, презентацій, 3D-моделей Індивідуальна робота: - виконання вправ на визначення причин, приводу, результатів і наслідків історичної події, явища або процесу - розрізнення фактів і суджень у запропонованому тексті/уривку з історичного джерела - виконання вправ із добору інформації за заданими критеріями за допомогою визначених пошукових систем - стильовий аналіз історичних пам'яток, складання їхнього опису - поповнення словникового запасу відповідними поняттями й термінами - складання хронологічних таблиць, ментальних

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
	«кооперативний рух», «сервітути», «фемінізм» - дає характеристику історичним персоналіям (Олександр Барвінський, Юліан Бачинський, Юліан Романчук, Михайло Грушевський, Іван Франко, Іван Боберський, Наталя Кобринська, Іван Воробкевич, Юрій Федькович, Лесь Мартович та інші) - характеризує процес децентралізації Австро-Угорщини та його вплив на розвиток українського руху - аналізує українське питання в контексті політики австрійської влади - порівнює та з'ясовує спільне й відмінне в соціально-економічному розвитку українських земель у складі Російської імперії та Австро-Угорщини в другій половині XIX ст. - визначає причини та наслідки виникнення радикального руху - формулює історичне значення перетворення Галичини на «Український П'ємонт» ГР 3: - оцінює роль конституційно-парламентської системи в розвитку та зміцненні національних рухів народів Австро-Угорської імперії, зокрема, українців - висловлює власну думку щодо здобутків українського руху на західноукраїнських землях	карт, «асоціативних кущів» тощо - оцінювання якості виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку Групова робота: - виконання дидактичних вправ з орієнтування в історичному часі та просторі - виконання завдань у межах дослідницької діяльності (робота з текстовими й візуальними джерелами, хронологічними та синхроністичними таблицями, контурними картами) - робота з додатковими джерелами: підготовка повідомлень/презентацій за темою (на вибір): «Зародження кооперативного руху в Галичині», «Верховинська акція», «Михайло Грушевський. Наукове товариство імені Тараса Шевченка» тощо - добір експонатів для віртуального музею «Повсякдення. Друга половина XIX ст.», «Перша хвиля трудової еміграції українців», «Український феміністичний рух у Галичині» - укладання екскурсійного/туристичного маршруту (на вибір): «Львів/Чернівці/Ужгород наприкінці XIX ст.», «Нафтові промисли Галичини», «Видобуток солі в Галичині та на Закарпатті» тощо Диференціація: - вправи різного рівня складності з визначення історичної постаті, аналізу історичного

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
		джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел на задану тему - розрізнення фактів і суджень у запропонованому науково-популярному тексті - створення повідомлення для соціальної мережі на обрану історичну тематику - створення образу (словесного, візуального) обраної історичної події - вправи для роботи з історичною (контурною) картою, порівняння інформації з різних карт, визначення її повноти та достовірності - створення рекламного продукту на основі краєзнавчого матеріалу <i>Практична робота. Узагальнення і контроль за розділом.</i>

Розділ V. Українські землі на початку XX ст.

Економічна криза 1900—1903 рр. Монополізація промисловості. Іноземний капітал. Чинники стрімкого економічного зростання окремих регіонів українських земель. Село на шляху модернізації. Повсякдення. Кооперативний рух. Селянський страйк 1902 р. в Галичині. Бум міського будівництва. Розбудова інфраструктури та громадського простору. Меценатство. Політизація українського руху в Наддніпрянщині. Створення українських політичних партій, їхні відносини із загальноросійськими політичними партіями. Перша російська революція 1905—1907 рр. Активізація українського руху. Газета	Учень/учениця: ГР 1: - визначає хронологічні межі діяльності Української думської громади, столипінських реформ, справи «Бейліса» - позначає на карті регіони, що зазнали швидкої індустріалізації, події першої російської революції 1905—1907 рр., напрямки переселенських рухів, еміграції українців тощо ГР 2: - називає дати заснування Революційної української партії, газети «Хлібороб», масштабних єврейських погромів, виникнення «Просвіт» у Наддніпрянській Україні, створення Товариства українських поступовців; обрання митрополитом Української греко-католицької церкви Андрея Шептицького, утворення товариств	Фронтальна робота: - розповідь та пояснення вчителя/вчительки - бесіда вчителя/вчительки з класом - одночасне виконання учнями та ученицями пізнавальних завдань - колективні обговорення (дискусія) за темами: «Столипінська реформа та доля українського селянства», «Українські партії між національною і соціальною ідеями», «Індустріалізація українських земель: економічні і соціальні наслідки», «Зміни в повсякденному житті», «Що дала Галичині розбудова нафтових промислів?», «Негативні
--	---	---

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
«Хлібороб». Українська думська громада. «Просвіти». Придушення революції. Розбудова інфраструктури національного життя в Галичині. Боротьба за реформу виборчої системи, український університет та адміністративний поділ Галичини на польську і українську частини, об'єднання західноукраїнських земель у єдиний «коронний край». Боротьба жінок за свої права. Український феміністичний рух. Українська греко-католицька церква — від провідника до морального авторитету українського руху. Митрополит Андрей Шептицький. Унійна церква Закарпаття. Православна церква на Буковині й Закарпатті. Реакція. «Чорносотенці». Товариство українських поступовців. «Справа Бейліса». Сіонізм. Реформи Петра Столипіна. Переселенські рухи. Зміни в системі освіти. Розвиток наукових досліджень. Українські вчені й винахідники. Українська література та мистецтво. Український модерн і ранній модернізм (авангардизм). Рідний край у Модерну добу.	«Сокіл», «Січ», «Пласт», проведення селянського страйку в Галичині, запровадження загального виборчого права для чоловіків в Австро-Угорщині • називає лідерів українських політичних партій; відомих меценатів початку XX ст. (Ханенки, Терещенки та інші); твори мистецтва Олександра Мурашка, Івана Труша, Василя Кричевського, Казимира Малевича та інших; літературні твори Михайла Коцюбинського, Лесі Українки, Василя Стефаника, Ольги Кобилянської та інших; архітектурні споруди, збудовані за проєктами Владислава Городецького; музичні твори Миколи Лисенка • розповідає про розвиток науки та мистецтва; педагогіки (Софія Русова, Христина Алчевська); події першої російської революції 1905—1907 рр. на теренах України (рідного краю) • описує основні напрями діяльності українських політичних партій, Української думської громади, «Просвіт»; повсякденне життя українців зазначеного періоду; релігійне життя на західноукраїнських землях на початку XX ст. • описує зміни в соціальній структурі населення та поглядах на становище жінки, процес становлення української інтелігенції; зміни вигляду міст на початку XX ст.; зміни в системі освіти; відносини українських політичних партій із загальноросійськими політичними партіями • з'ясовує та пояснює сутність аграрної реформи Петра Столипіна та переселення на Схід, «справи Бейліса» • виокремлює основні політичні та соціально-економічні зміни періоду • пояснює причини політизації українського руху, антиєврейських погромів • розпізнає та визначає належність культурно-історичних пам'яток до мистецького стилю	й позитивні наслідки трудової еміграції», «Чи стала Східна Галичина “Українським П'ємонтом”?» • виконання письмових робіт (написання коротких есе) • дидактичні та інтерактивні ігри • перегляд навчальних, документальних фільмів, тематичних передач, презентацій, 3D-моделей Індивідуальна робота: • виконання вправ на визначення причин, приводу, результатів і наслідків історичної події, явища або процесу • розрізнення фактів і суджень у запропонованому тексті/уривку з історичного джерела; визначення за історичними джерелами періоду, епохи • підготовка короткого повідомлення на задану вчителем/вчителькою тему • наведення прикладів ключових історичних пам'яток, складання їхнього опису за зображенням • поповнення словникового запасу відповідними поняттями й термінами шляхом опрацювання науково-популярних текстів, тематичних передач, документальних фільмів • складання хронологічних таблиць, ментальних карт, «асоціативних кущів», кросвордів тощо • оцінювання якості виконання роботи за допомогою рефлексії та конструктивного зворотного зв'язку

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
	- розуміє, пояснює та застосовує поняття й терміни: «страйк», «монополія», «емансипація», «меценат», «хутір», «відруб», «чорносотенець», «погром», «сіонізм», «Сірий клин», «Зелений клин», «народне віче», «загальне виборче право», «модернізм», «авангардизм» - дає характеристику історичним персоналіям (Микола Міхновський, Євген Чикаленко, Володимир Жаботинський, Андрей Шептицький, Ілля Шраг, Єфросинія Зарницька та інші) - характеризує громадсько-політичне та культурне життя єврейського населення, кримських татар та інших народів - аналізує зміст і характеризує основні ідеї програмових документів українських партій щодо бачення подальшої долі України - визначає та характеризує наслідки реформ Петра Столипіна; першої російської революції для розвитку українського руху; перетворення Галичини на «Український П'ємонт» - порівнює причини й наслідки селянської реформи 1861 р. та аграрної реформи Петра Столипіна - формулює історичне значення здобутків українського руху на початку XX ст. ГР 3: - висловлює власну думку щодо еволюції в поглядах українських громадських і політичних діячів про подальшу долю України	Груповою роботою: - взаємодія учнів та учениць під час роботи з історичними джерелами або добору джерел для опису історичних подій, явищ і процесів - вправа на визначення моральних пріоритетів та формування демократичних цінностей - робота з додатковими джерелами: підготовка повідомлень/презентацій про видатні постаті періоду - добір експонатів для віртуального музею (на вибір): «Українське підприємництво. Цукрова промисловість України на початку XX ст.», «Українські меценати», «Богдан і Варвара Ханенки», «Кооперативний рух на західноукраїнських землях наприкінці XIX — на початку XX ст.», «“Сокіл”, “Січ”, “Пласт” — розбудова інфраструктури національного життя», «Український архітектурний модерн», «Український ранній модернізм (авангардизм) кінця XIX — початку XX ст.», «Українські вчені й винахідники початку XX ст.», «Фотографії України, українців та українок початку XX ст.», «Євреї на українських землях на початку XX ст.», «Київ на початку XX ст.» тощо - порівняльне мінідослідження «Селянська реформа 1861 р. та аграрна реформа Петра Столипіна», «Переселенський рух на схід і трудова еміграція за океан», «“Просвіта” на західноукраїнських

Зміст навчального предмета	Очікувані результати навчання	Види навчальної діяльності, орієнтовні приклади
		землях і в Наддніпрянській Україні» Диференціація: • вправи різного рівня складності з визначення історичної постаті, аналізу історичного джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел на задану тему • розрізнення фактів і суджень у запропонованому науково-популярному тексті • створення повідомлення для соціальної мережі на обрану історичну тематику • створення образу (словесного, візуального) обраної історичної події • вправи для роботи з історичною (контурною) картою, порівняння інформації з різних карт, визначення її повноти та достовірності • створення рекламного продукту на основі історичного краєзнавчого матеріалу <i>Практична робота. Узагальнення і контроль за розділом.</i>

Узагальнення за рік

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Оцінювання навчальних результатів учнів та учениць із курсу «Історія України»

Оцінювання — це процес установлення рівня навчальних досягнень учнів та учениць в опануванні змісту предмета, умінь і навичок відповідно до вимог навчальної програми. Оцінювання спрямоване перш за все не на перевірку рівня засвоєння матеріалу, а на вимірювання динаміки змін під час його опанування, і спирається на очікувані результати навчання, закладені в програмі, відповідно до наскрізних умінь і ключових та предметних компетентностей. У процесі опанування курсу використовуються поточне (формувальне) та підсумкове оцінювання.

Вид оцінювання	Характеристика
Поточне (формувальне) оцінювання	Система оцінювання, спрямована на формування навчального процесу з урахуванням навчальних потреб кожного учня/учениці. Складові: вироблення зрозумілих цілей на певний період навчання; налагодження конструктивного взаємозв'язку з учнями та ученицями щодо досягнення навчальних цілей; постійне коригування вчителем/вчителькою навчального процесу відповідно до результатів учнів та учениць.
Підсумкове оцінювання	Комплексне оцінювання результатів кожного учня/учениці за кількома параметрами з метою оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу, набуття вмінь, ключових і предметних компетентностей та виставлення відповідних балів. Рекомендується проводити після завершення вивчення розділу, наприкінці семестру та навчального року.
Форми та критерії оцінювання	Форми та види оцінювання, критерії мають бути відкритими й зрозумілими для учнів та учениць. Можуть використовуватися: самооцінювання, взаємооцінювання, багатобальна система, а також інтерактивні форми (дискусії, конференції тощо). Оцінювання має бути етапом, спрямованим на розвиток, а не тільки на контроль.

Створення закладом освіти навчальної програми з предмета

Відповідно до модельних навчальних програм учитель/вчителька або педагогічний колектив може розробити власну навчальну програму з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти та цієї програми. Розроблена навчальна програма потребує затвердження педагогічною радою закладу освіти, де вона буде впроваджуватися.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898.
2. Модельна навчальна програма «Історія України. 7—9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О. В., Бойко В. І., Василенко Я. Л., Даниленко В. М., Мартинюк О. О., Охредько О. Е., Сирцова О. М., Тарасюк Т. Д.), рекомендована Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 27.11.2023 № 1449).
3. Підручник з історії України для 9 класу [автор, назва, видавництво, рік видання — зазначити відповідно до підручника, обраного закладом освіти].
4. Матеріали освітніх платформ і електронних ресурсів (Всеукраїнська школа онлайн, LearningApps, Padlet, Canva, Wordwall тощо) — за вибором учителя/вчительки.

5. Матеріали Нової української школи та методичні рекомендації МОН України щодо викладання історії у 2024/2025 (2025/2026) навчальному році.